

Sygn. akt X U 313/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lipca 2016r.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu Wydział X Pracy i

Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Marcin Szajner

Protokolant: Monika Biegańska

po rozpoznaniu w dniu 6 lipca 2016 r. we Wrocławiu

sprawy z odwołania E. M.

od decyzji (...) Oddział we W.

z dnia 12 marca 2014r. **znak:** (...)

w sprawie E. M.

przeciwko (...) Oddział we W.

o zasiłek macierzyński

I. zmienia zaskarżoną decyzję (...) Oddział we W. z dnia 12 marca 2014r. znak: (...) w części w ten sposób, że zobowiązuje wnioskodawczynię E. M. do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń z tytułu zasiłku macierzyńskiego wraz z ustawowymi odsetkami naliczanymi wyłącznie od daty doręczenia zaskarżonej decyzji;

II. umarza postępowanie w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 marca 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. odmówił wnioskodawczyni, E. M., prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres ustalony w Kodeksie pracy jako okres urlopu macierzyńskiego od dnia 3 września 2013 r. do dnia 20 stycznia 2014 r., zasiłku macierzyńskiego za okres ustalony w Kodeksie pracy jako okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego od dnia 21 stycznia 2014 r. do dnia 3 marca 2014 r. Ponadto w związku z pobraniem nienależnego zasiłku macierzyńskiego za okres od dnia 3 września 2013 r. do dnia 20 stycznia 2014 r. oraz zasiłku macierzyńskiego za okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego od dnia 21 stycznia 2014 r. do dnia 31 stycznia 2014 r. ZUS O/we W. zobowiązał wnioskodawczynię do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku macierzyńskiego za okres od dnia 3 września 2013 r. do dnia 20 stycznia 2014 r. w kwocie 31 208,80 zł wraz z odsetkami w wysokości 1 070,65 zł oraz zasiłku macierzyńskiego za okres od dnia 21 stycznia 2014 r. do dnia 31 stycznia 2014 r. w kwocie 2 452,12 zł wraz z odsetkami w wysokości 35,81 zł – łącznie 34 767,38 zł. Po upływie jednego miesiąca od dnia doręczenia decyzji, jeżeli w tym terminie należności nie zostaną zwrócone, organ rentowy zastrzegł dalsze naliczanie odsetek od dnia następującego po dniu doręczenia decyzji do dnia uregulowania całej należności.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że z posiadanej dokumentacji wynika, że do Oddziału ZUS we W. wnioskodawczyni wystąpiła z roszczeniem o wypłatę zasiłku macierzyńskiego za łączny okres od dnia 3 września 2013 r. do dnia 3 marca 2014 r. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Na podstawie przedłożonych dokumentów organ rentowy ustalił prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres ustalony w Kodeksie pracy jako okres urlopu macierzyńskiego (od 03.09.2013 r. do 20.01.2014 r.) oraz do zasiłku macierzyńskiego za okres ustalony w Kodeksie pracy jako okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego (od 21.01.2014 r. do 03.03.2014 r.). Organ rentowy zrealizował wypłatę zasiłku macierzyńskiego za okres od dnia 3 września 2013 r. do dnia 31 stycznia 2014 r.

Ponadto wszczęte zostało postępowanie kontrolne w celu sprawdzenia zasadności zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, którego wynikiem była decyzja z dnia 12 lutego 2014 r., zgodnie z którą wnioskodawczyni od dnia 1 lipca 2013 r. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu, a co za tym idzie – nie podlega dobrowolnie od tej samej daty ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej.

W związku z powyższym prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres od dnia 3 września 2013 r. do dnia 3 marca 2014 r. nie przysługuje, a wypłacony zasiłek macierzyński został nieprawnie pobrany.

W odwołaniu od powyższej decyzji, pismem z dnia 10 kwietnia 2014 r. (prezentata (...) Oddział we W.), wnioskodawczyni, E. M., zaskarżyła decyzję w całości i wniosła o jej zmianę.

W uzasadnieniu wnioskodawczyni wskazała, że w zaskarżonej decyzji organ rentowy powołał się na decyzję z dnia 12 lutego 2014 r., co do której toczy się postępowanie odwoławcze, i która nie jest prawomocna, zatem nie istnieją podstawy do żądania zwrotu zasiłku. Wnioskodawczyni zakwestionowała także wysokość dochodzonej przez organ rentowy należności.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania z uwagi na brak podstaw do jego uwzględnienia oraz o zawieszenie postępowania w trybie art. 177 § 1 pkt 1 KPC.

Organ rentowy podtrzymał argumentację przedstawioną w zaskarżonej decyzji.

Postanowieniem z dnia 16 maja 2014 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieścia we Wrocławiu X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zawiesił postępowanie do czasu prawomocnego zakończenia postępowania przez Sądem Okręgowym w sprawie z odwołania wnioskodawczyni od decyzji z dnia 12 lutego 2014 r.

Postanowieniem z dnia 19 stycznia 2016 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieścia we Wrocławiu X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych podjął zawieszone postępowanie wobec ustania przyczyny zawieszenia – prawomocnego zakończenia postępowania przed Sądem Okręgowym we Wrocławiu, zarejestrowanego pod sygnaturą VIII U 721/14 (sygnatura sądu odwoławczego III AUa 994/15).

Na rozprawie w dniu 20 kwietnia 2016 r. wnioskodawczyni podtrzymała odwołanie w zakresie niewłaściwie naliczonych przez organ rentowy odsetek (od momentu wypłaty nienależnego świadczenia), w pozostałym zaś zakresie cofnęła odwołanie.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny

Wnioskodawczyni, E. M., w dniu (...) urodziła dziecko. W dniu 18 września 2013 r. ubezpieczona złożyła w (...) Oddział we W. wniosek o wypłacenie zasiłku macierzyńskiego za okres od 3 września 2013 r. do 20 stycznia 2014 r., tj. za okres odpowiadający okresowi urlopu macierzyńskiego oraz o wypłacenie zasiłku macierzyńskiego za okres od 21 stycznia 2014 r. do 3 marca 2014 r., tj. za okres odpowiadający okresowi dodatkowego urlopu macierzyńskiego.

Organ rentowy dokonał na rzecz ubezpieczonej wypłaty zasiłku macierzyńskiego za okres od 3 września 2013 r. do 31 stycznia 2014 r. w łącznej wysokości 33 660,92 zł brutto.

Decyzją z dnia 12 lutego 2014 r. organ rentowy stwierdził, że wnioskodawczyni jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu oraz dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu od dnia 1 lipca 2013 r., gdyż prowadzona przez ubezpieczoną pozarolnicza działalność gospodarcza ma pozorny charakter.

Od powyższej decyzji wnioskodawczyni wniosła odwołanie, które zostało prawomocnie oddalone wyrokiem Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie o sygn. akt III AUa 994/15.

Decyzją z dnia 12 marca 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. odmówił wnioskodawczyni, E. M., prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres ustalony w Kodeksie pracy jako okres urlopu macierzyńskiego od dnia 3 września 2013 r. do dnia 20 stycznia 2014 r., zasiłku macierzyńskiego za okres ustalony w Kodeksie pracy jako okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego od dnia 21 stycznia 2014 r. do dnia 3 marca 2014 r. Ponadto w związku z pobraniem nienależnego zasiłku macierzyńskiego za okres od dnia 3 września 2013 r. do dnia 20 stycznia 2014 r. oraz zasiłku macierzyńskiego za okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego od dnia 21 stycznia 2014 r. do dnia 31 stycznia 2014 r. ZUS O/we W. zobowiązał wnioskodawczynię do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku macierzyńskiego za okres od dnia 3 września 2013 r. do dnia 20 stycznia 2014 r. w kwocie 31 208,80 zł wraz z odsetkami w wysokości 1 070,65 zł oraz zasiłku macierzyńskiego za okres od dnia 21 stycznia 2014 r. do dnia 31 stycznia 2014 r. w kwocie 2 452,12 zł wraz z odsetkami w wysokości 35,81 zł – łącznie 34 767,38 zł. Po upływie jednego miesiąca od dnia doręczenia decyzji, jeżeli w tym terminie należności nie zostaną zwrócone, organ rentowy zastrzegł dalsze naliczanie odsetek od dnia następującego po dniu doręczenia decyzji do dnia uregulowania całej należności.

W dniu 28 grudnia 2015 r. wnioskodawczyni dokonała, na rachunek bankowy ZUS wskazany w zaskarżonej decyzji, zwrotu należności w wysokości 28 176,26 zł (pobrane świadczenie z ubezpieczenia społecznego w kwocie 33 660,92 zł pomniejszone o nadpłacone przez ubezpieczoną składki w wysokości 5 484,66 zł).

Dowód:

Akta organu rentowego (w załączeniu do akt sprawy),

Odpis wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu w sprawie o sygn. akt VIII U 721/14 (k. 24 -28),

Odpis wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu w sprawie o sygn. akt III AUa 994/14 (k. 17 – 23),

Pismo wnioskodawczyni z dn. 06.06.2016 r. (k. 52)

Przesłuchanie wnioskodawczyni.

W oparciu o powyższe ustalenia faktyczne Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawczyni E. M. od decyzji organu rentowego z dnia 12 marca 2014 r. podlegało uwzględnieniu w części dotyczącej nieprawidłowego sposobu naliczania przez organ rentowy odsetek od nienależnie pobranych świadczeń.

W odwołaniu z dnia 10 kwietnia 2014 r. ubezpieczona wniosła pierwotnie o zmianę decyzji, zaskarżając ją w całości. Jednakże toczące się w międzyczasie, najpierw przed Sądem Okręgowym, później przez Sądem Apelacyjnym we Wrocławiu, postępowanie w sprawie z odwołania ubezpieczonej od decyzji organu rentowego z dnia 12 lutego 2014 r. spowodowało, że ubezpieczona uznała roszczenie organu rentowego o zwrot nienależnie pobranego zasiłku macierzyńskiego i dokonała zapłaty na rzecz organu rentowego kwoty 28 176,26 zł (pobrane świadczenie z ubezpieczenia społecznego w kwocie 33 660,92 zł pomniejszone o nadpłacone przez ubezpieczoną składki w wysokości 5 484,66 zł). Jednocześnie wnioskodawczyni podtrzymała odwołanie w zakresie błędnego, w ocenie ubezpieczonej, sposobu naliczania przez organ rentowy odsetek od dochodzonych kwot.

Powyższe sprawiło, że do zakresu kognicji tut. Sądu pozostało jedynie odwołanie wnioskodawczyni w zakresie sposobu naliczania odsetek przez organ rentowy, która sprowadza się do naliczania odsetek już od dnia wypłaty nienależnego świadczenia.

Zgodnie z art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.2013.1442) osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11.

W wyroku z dnia 3 lutego 2010 r. (sygn. akt I UK 210/09, LEX nr 585713) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że odesłanie do zasad prawa cywilnego nie dotyczy określenia terminu, od którego dłużnik pobierający nienależnie świadczenie z ubezpieczenia społecznego spóźnia się z jego zwrotem. Nie jest to materia zasad prawa cywilnego, lecz prawa ubezpieczeń społecznych. Określenia terminu, od którego należą się odsetki od świadczeń z ubezpieczenia społecznego, także od świadczeń podlegających zwrotowi, należy poszukiwać w prawie ubezpieczeń społecznych, a nie w prawie cywilnym.

Rozwinięcie powyższego stanowiska Sądu Najwyższego nastąpiło w licznych orzeczeniach sądów apelacyjnych, zajmujących się materią przedmiotowego zagadnienia. I tak w wyroku z dnia 18 października 2013 r. (sygn. akt III AUa 229/13, LEX nr 1391864) Sąd Apelacyjny w Gdańsku wskazał, że **<<żądanie zwrotu>> nienależnie pobranego świadczenia następuje przez doręczenie dotyczącej tego decyzji (można powiedzieć, że staje się wymagalne w tym momencie, a nie w czasie spełniania świadczeń). Z tą chwilą następuje też wymagalność (w prawnym znaczeniu według prawa cywilnego – art. 359 § 2 k.c.) roszczenia o odsetki, gdyż od tej chwili dłużnik pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia głównego (art. 481 § 1 k.c.). Z tą też chwilą rozpoczyna się bieg przedawnienia roszczenia o zapłatę odsetek.**

W podobnym tonie wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 21 marca 2013 r. (sygn. akt III AUa 1311/12), wskazując, że **dopiero od dnia następnego po dacie doręczenia ubezpieczonemu decyzji należy liczyć stan opóźnienia w zwrocie organowi nienależnie pobranych świadczeń (...)** Tym samym brak było podstaw do obciążania wnioskodawcy odsetkami za okres sprzed wydania decyzji, jak to uczynił organ rentowy w jej treści.

W wyroku z dnia 28 stycznia 2016 r. (sygn. akt III AUa 736/15, LEX nr 2025563) Sąd Apelacyjny w Poznaniu podkreślił, iż Nie można utrzymywać, że świadczenia wypłacone na podstawie pozostającej w obrocie prawnym decyzji administracyjnej jako nienależne podlegały zwrotowi w dacie wypłaty, choćby przesłanki przyznania świadczenia w rzeczywistości nie istniały lub odpadły. Świadczenia w myśl art. 84 u.s.u.s. i art. 138 u.e.r.f.u.s., uważane za nienależne, podlegają zwrotowi dopiero wtedy, gdy organ rentowy wyda stosowną decyzję administracyjną. **Zatem organ rentowy powinien naliczać odsetki ustawowe od nienależnie pobranego świadczenia od dnia doręczenia osobie zobowiązanej decyzji obligującej do zwrotu takiego świadczenia, gdyż dopiero od tej daty osoba taka pozostaje w zwłoce ze spełnieniem świadczenia.**

Uwzględniając powyższe, należy, w ocenie Sądu, uznać za nietrafne stanowisko organu rentowego, zgodnie z którym stosując ogólne zasady prawa cywilnego, zasadnym jest żądanie od odwołującej zwrotu odsetek za okres od dnia następnego po dniu wypłaty świadczenia ubezpieczonej do dnia wydania decyzji.

Wobec powyższego, **w punkcie I sentencji wyroku**, działając na zasadzie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd zmienił zaskarżoną decyzję w części w ten sposób, że zobowiązał wnioskodawczynię do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń z tytułu zasiłku macierzyńskiego wraz z ustawowymi odsetkami naliczanymi wyłącznie od daty doręczenia zaskarżonej decyzji.

W punkcie II sentencji wyroku Sąd umorzył postępowanie w pozostałym zakresie z uwagi na fakt cofnięcia przez wnioskodawczynię odwołania co do okoliczności posiadania przez wnioskodawczynię prawa do zasiłku macierzyńskiego w spornym okresie i nienależnego pobrania zasiłku macierzyńskiego.

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w sentencji.